

A

abnormal

(ผิดปกติ)

1. ในพฤติกรรมศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมมนุษย์ มนุษย์ที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ (normal) “ปกติ” เป็นลักษณะ เฉลี่ยโดยส่วนรวมและเป็นที่ยอมรับกัน “ผิดปกติ” ใช้ในความหมายได้เช่นเดียวกับ deviant (เบี่ยงเบนจากปกติ) แต่ในสังคมวิทยาปัจจุบันนิยมใช้คำ deviant มากกว่า

ดู deviant

2. ในวิชาสถิติ หมายถึง ค่าที่เกินขอบเขตของการ เบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแรก

abolitionism

(ลัทธิการเลิกล้มระบบทาส)

ใช้แสดงถึงขบวนการทางสังคมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การต่อต้านระบบทาสก่อนสงครามกลางเมืองในอเมริกา การล้มเลิกการมีทาสในรัชสมัยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

aboriginal

(คนป่าพื้นเมือง)

ในสังคมที่ยังไม่มีตัวหนังสือ (nonliterate society) เชื่อกันว่าเป็นมนุษย์กลุ่มแรกที่ตั้งถิ่นฐานรวมกันอยู่เป็นสังคม เช่น อเมริกันอินเดียน ในอเมริกาเหนือ อะบอริจิน (aborigine) บิกินี ในออสเตรเลีย

abortion

(การทำแท้ง, การแท้ง)

1. การคุมกำเนิดประเภทหนึ่ง ซึ่งในบางสังคมยอมรับถือเป็นการถูกต้องทั้งทางพฤตินัยและนิตินัย
2. เป็นการแท้งที่ตัวอ่อนหรือทารกในครรภ์ ถูกขับออกมา

absenteeism

(การขาดงาน)

การขาดงานเสมอ ๆ อาจใช้ในรูปแบบของการแอบแฝง การสไตรค์ เช่น การแกล้งลาป่วยบ่อย ๆ ทั้งนี้เพราะว่ามีกฎหมายห้ามการสไตรค์ หรือเนื่องจากเหตุผล อื่น ๆ ทางสังคม

absolute number
(จำนวนรวมทั้งหมด)

จำนวนเฉพาะ หรือการรวมกันของหน่วยต่าง ๆ
ซึ่งไม่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ “absolute number” เป็นข้อมูลดิบ
ในทางประชากรศาสตร์ เช่น จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี
ในกลุ่มประชากร หรือจำนวนเด็กทารกแรกเกิดในชุมชน
หนึ่ง ๆ ในปีหนึ่ง

absolutism
(สมบูรณาญาสิทธิ)

ในสังคมศาสตร์ ใช้ศัพท์นี้ในความหมายถึงรูปแบบ
ของการปกครองของรัฐ ซึ่งมีกฎหมาย หรือประเพณีกำหนด
จะมีบุคคลเพียงหนึ่งหรือ สองสามคนเท่านั้นทำหน้าที่
บริหารงาน และระบบอำนาจนี้ใช้ครอบคลุมการดำเนินงาน
ของรัฐ

บางครั้งใช้อธิบายถึงการควบคุมทุกสิ่งโดยบุคคล
หนึ่งหรือบุคคลเพียงจำนวนน้อยในกลุ่มสังคม

ดู demagogy, oligarchy

abstraction
(นามธรรม)

ในสังคมวิทยาใช้ในความหมายทางอภิปรัชญา
(metaphysical sense) อธิบายถึงความตั้งใจศึกษาปรากฏการณ์
ในจุด ๆ หนึ่ง หรือเพียงบางส่วนมากกว่าที่จะสนใจทั้งหมด

ลันเบอร์ก (Lundberg) ได้กล่าวถึง “abstraction”
ว่าใช้อธิบายลักษณะบางอย่างของเหตุการณ์ใหญ่ที่เกิดขึ้น

มัวร์ (Moore) กล่าวว่าในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ
สังคมศาสตร์ใช้คำ “abstraction” หมายถึงการได้ข้อมูลดิบ
จากประสบการณ์ เพื่อที่จะใช้สร้างความคิดรวบยอด
(concepts) และทฤษฎีขึ้น

acceptance
(การยอมรับ)

ใช้ในความหมายของนักจิตวิทยาสังคม (acceptance-
rejection) ที่จะอธิบายถึงความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะ
รับเทคนิคหรือความคิดใหม่ ๆ

1. Rokeach ใช้ในแนวความคิด “Open - closed
mind”

2. หมายถึงทัศนคติของบุคคลต่อตัวของเขาเอง

accidental sampling	เป็นรูปแบบหนึ่งของ nonprobability sampling ซึ่งจะมีตัวอย่างที่มีจำนวนพอเหมาะ และตัวอย่างจะเกิดขึ้นเห็นได้ง่ายบางครั้งใช้ convenience sample ถ้าเราใช้ accidental sampling นี้ ก็หวังได้เลยว่าเราจะไม่มีข้อผิดพลาดมาก ๆ
acclimatization (ทำให้เคยชินกับอากาศ)	การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ ต่อเงื่อนไขจากสภาพดินฟ้าอากาศ บางครั้งใช้ในความหมายของการปรับตัว เปลี่ยนแปลงทั่ว ๆ ไป
accommodation (การปรองดอง)	กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อให้ลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มที่มีการแข่งขันกัน โดยทั่วไปจะรวมถึงวิธีการลดความขัดแย้ง เช่น adjudication, arbitration, armistice, compromise, conciliation, mediation, toleration และ truce
accordance (ความสอดคล้องกัน)	การมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบุคคล หรือกลุ่มที่มีความห่างทางสังคมไม่มาก อาจใช้คำว่า การตกลงกัน (agreement) การปรองดอง (accommodation) การผสมกลมกลืน (assimilation)
accountability (การรับผิดชอบ)	สภาพการณ์บางอย่างอาจถูกนำมาพิจารณาเป็นสาเหตุของเหตุการณ์เนื่องจาก ไปสัมพันธ์กับบุคคล หรือกลุ่มนั้น ๆ ใช้ในความหมายเดียวกับความรับผิดชอบ (responsibility)
acculturation (การผสมกลมกลืน, การกลืน-กลาย, การปรับตัวให้เข้ากับ-วัฒนธรรม)	การปรับปรุงผสมผสานวัฒนธรรม เป็นศัพท์ทางมานุษยวิทยาคือกระบวนการต่าง ๆ และเป็นผลของความสัมพันธ์ของแต่ละกระบวนการ ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มได้รับเอาวัฒนธรรมในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ของตนเอง รวมถึงกระบวนการย่อย ๆ เช่น การขอซึมวัฒนธรรม เช่น ชาวอเมริกันที่อยู่ในอังกฤษคิมน้ำชาในตอนบ่าย หรือในฝรั่งเศสคิมนไวน์ พร้อมกับรับประทานอาหาร และคนไทยรับประทานอาหารคั่วช้อนล้อม เป็นต้น

achieved role	ดู role
achieved status	ดู status
acquired characteristics (ลักษณะที่ได้มา)	บุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลซึ่งไม่ได้มาแต่กำเนิด แต่เป็นการเรียนรู้สิ่งสำคัญต่าง ๆ ที่เกิดจากมนุษย์ เป็นคำตรงข้ามกับ คำสัญชาตญาณ (instinct)
acquired role	ดู role
acquired status	ดู status
acquisitive (ความใฝ่ให้ได้มา)	เกี่ยวกับการแสวงหาความเป็นเจ้าของ เช่น ความร่ำรวย การฉวยโอกาส และความโลภ
act	ดู action, social act, social action
action (การกระทำ)	พิจารณาถึงการกระทำทางสังคม โดยปกติจะหมายถึงพฤติกรรม ในส่วนของสังคมในทฤษฎีการกระทำให้ความหมายไว้คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมของผู้กระทำในสถานการณ์ต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในรูปแบบ <ol style="list-style-type: none"> ก. เครื่องมือ และการแสดงออก ข. จริยธรรม หรือการร่วมกันซึ่งจะสัมพันธ์กับรูปแบบแรก 2. วัฏจักรการกระทำ ในประเด็นนี้หมายถึงกระบวนการเริ่มต้นพฤติกรรมที่มุ่งถึงเป้าหมาย และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ <p>ในพฤติกรรมศาสตร์ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนการเปลี่ยนแปลงสังคม กลายเป็นจุดที่นำมาศึกษาสถานการณ์ และกระบวนการการกระทำที่เข้ามาสัมพันธ์กัน ผู้กระทำเป็นทั้งระบบการกระทำและจุดที่อ้างถึงการกระทำ”</p>

adaptation
(การปรับตัว)

1. ในความหมายเฉพาะเจาะจงอ้างอิงถึงเพียงกระบวนการ
การชีวิวิทยา และหรือผลจากความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่มี
ความก้าวหน้าสามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ดีกว่า
จากการมีการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนสัมพันธ์กับการเลือก
สรรเพื่อการคงอยู่

2. ในทฤษฎีการกระทำ เป็นหนึ่งในสิ่งของหน้าที่
ประโยชน์ที่มีหวัง และความจำเป็นของการคงอยู่ของระบบ
สังคม หรือความสมดุล กระบวนการสร้างสรรค์ และพัฒนา
ทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อบรรลุความพอใจ เป้าหมายต่าง ๆ
ในหน่วยสังคม

addict
(ผู้เสพติด)

ผู้ที่ติดสารเสพติด บุคคลผู้ซึ่งใช้สิ่งเสพติดจนเป็น
นิสัย เช่น กัญชา เฮโรอีน สุรา

adjudication
(การตัดสินข้อพิพาท)

รูปแบบเฉพาะของการปรองดอง เป็นการแก้ปัญหา
ความขัดแย้งโดยอาศัยคำพิพากษาของศาล หรืออำนาจหน้าที่
โดยตรง ให้เกิดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่าง
บุคคลหรือกลุ่มคน

adjustment
(การปรับตัว)

กระบวนการหรือผลของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมี
ชีวิตและสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลคัดแปลงพฤติกรรม
จนเกิดความเหมาะสมเข้ากันได้ เช่น การผ่อนปรนให้เข้ากับ
สถานการณ์

administration
(การบริหาร)

การบริหารงานภายในที่ต้องรับผิดชอบในองค์การ
ประกอบด้วย

1. การวางโครงการ แผนกว้าง ๆ และเป้าหมาย
2. มีผู้บริหารงานทำหน้าที่ในการตัดสินใจ และ
คำนึงถึงประสิทธิภาพการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การ
จัดระบบการบริหารงานในบริษัท หน่วยราชการ

adolescence (วัยหนุ่มสาว, วัยรุ่น)	<p>การพัฒนาการหรือการเติบโตจากวัยเด็กเนื้อหนุ่มสาวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เต็มตัว ในวัยรุ่นนี้มีการพัฒนาทางเพศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า “youth”</p>
adoption (การรับเข้ามา)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายทั่วไป หมายถึงการยอมรับเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้ามาปฏิบัติ 2. ในสังคมวิทยา หมายถึงกระบวนการเฉพาะทั้งในแบบทางการ และไม่เป็นทางการที่บุคคลรับเอาเด็กละเลยเป็นบุตรบุญธรรม 3. ทางรัฐศาสตร์ หมายถึงการยอมรับเอาข้อเสนอหรือรายงานมาปฏิบัติโดยถือว่าถูกต้อง
adultery (การผิดประเวณี, การเป็นชู้)	<p>เป็นความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างบุคคลที่สมรสแล้วกับอีกบุคคลหนึ่งที่มีคู่สมรสของตน เป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ แต่ในบางสังคมก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง นักมานุษยวิทยาชื่อ เมอร์ด็อก (Murdock) ได้รายงานจากการศึกษาของเขาว่า 120 สังคม (จากตัวอย่าง 148 สังคม) มีกฎข้อบังคับห้ามการผิดประเวณี</p>
affect	<p>ความรู้สึกความชอบพอ เป็นการใช้ของนักจิตวิทยาพิจารณาในแง่จิตวิสัย</p>
affiliation (การเข้าร่วม)	<p>ในสังคมศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสังคม ความผูกพัน การรวมเป็นกลุ่ม และความเป็นพวกพ้องกัน หรืออาจหมายถึงการประกาศรับเป็นบุตรของเด็กที่ไม่มีพ่อตามกฎหมาย</p>
affinity (ความเป็นญาติเกี่ยวดอง)	<p>ความเกี่ยวดอง ใช้ในความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่เกี่ยวดองกับญาติ ในลักษณะครอบครัวขยาย</p>
affluent society (สังคมอุดมโภคา)	<p>สังคมอุดมโภคา นายเกลเบรท (Galbraith) ได้ใช้ศัพท์คำนี้อธิบายถึงประชากร บางส่วนของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป ในศตวรรษที่ 20 ที่มีความมั่งคั่ง</p>

after care (การดูแลภายหลัง)	ในงานสังคมสงเคราะห์ หมายถึงการรักษาพยาบาล การบริการ การดูแลผู้ป่วย ภายหลังออกจากโรงพยาบาล หรือสถานสงเคราะห์แล้ว
after-only experiment	ภายหลังการทดลอง การสังเกตการณ์ของกลุ่มทดลอง (experimental group) และกลุ่มควบคุม (control group) กลุ่มทดลองจะมีตัวแปรอิสระ
age and area hypothesis (สมมติฐานอายุกับเขตวัฒนธรรม)	เป็นทฤษฎีซึ่งโดยทั่วไปอธิบายอายุของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปฏิภาคโดยตรงต่อการขยาย หรือการกระจายวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยอื่น ๆ จึงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน การแพร่วัฒนธรรมมากขึ้นเท่าใด วัฒนธรรมนั้นก็มีความเก่าแก่มากขึ้นเท่านั้น
age class (ชั้นอายุ)	กลุ่มสังคมซึ่งสมาชิกอยู่ในกลุ่มอายุเดียวกันใช้เหมือนกับ age-grade และในบางครั้งก็ใช้ในความหมายเดียวกับ age set
age distribution (การแจกแจงตามอายุ)	เป็นการกระจายอายุ องค์ประกอบของประชากร เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในขนาดของกลุ่มอายุต่าง ๆ การกระจายอายุของประชากร จะกำหนดว่าประชากรจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหรือลดลงเพียงใด
age-grade (ชั้นอายุ)	กลุ่มอายุ ในมานุษยวิทยาสังคม กลุ่มอายุจะใช้เป็นแบบการแบ่งการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม โดยถืออายุเป็นเกณฑ์ในการรับสมาชิกเข้ากลุ่ม หรือในสังคมที่มีการปกครอง โดยถือระบบอาวุโส ในบางสังคมจะมีการประกอบพิธีกรรมที่ผ่านจากวัยหนึ่งไปสู่ วัยหนึ่ง
agent provocateur (ตัวแทนผู้แห้ว)	คนที่เสแสร้งมีความเห็นใจในเป้าหมายของขบวนการทางสังคมในขณะที่ตั้งใจจะยุแหย่ ทำให้เกิดความเลวร้ายขึ้น โดยกระตุ้นสมาชิกผู้เริ่มก่อการของขบวนการนั้น ให้กระทำผิดกฎหมาย หรือกระทำการรุนแรงจนกระทั่งมีการใช้

	กฎหมายเข้ามาจัดการ คำนี้มักใช้โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ ขบวนการทางสหพันธ์การค้า และพรรคการเมืองที่มีหัว รุนแรง
age of consent (อายุที่ได้รับการยอมรับ)	หญิงผู้เยาว์ที่สามารถร่วมเพศได้โดยไม่ถือว่า เป็น การข่มขืน ซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยมของวัฒนธรรม และ กฎหมายกำหนดไว้ในอายุขั้นต่ำที่สามารถทำการสมรสได้
age-specific rate (อัตราอายุเฉพาะ)	เป็นปรากฏการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับจำนวนหรือ ระดับประเภทอายุ เช่น ในปี ค.ศ. 1970 อัตราตายของ ประชากรอยู่ในวัย 30
agglomerate (การรวมกัน)	1. โดยทั่วไปหมายถึงการสะสมรวมกันโดยไม่จำ เป็นว่าจะต้องมีความสัมพันธ์กัน 2. ในทางสังคมศาสตร์หมายถึง กระบวนการหรือ ผลของการที่มีประชากรมารวมกันเข้าอย่างไม่มีทางเลือกสรร และในหนังสือประชากรศาสตร์ ใช้คำนี้ หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่รวมกันในขอบเขตของเมือง
aggregate (มวลรวม)	1. ทางสังคมวิทยาใช้หมายถึง คนที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ ที่หนึ่ง ๆ ในบางครั้งใช้ในความที่หมายถึงกลุ่มที่มี เป้าหมาย วัตถุประสงค์เหมือนกัน หรืออาจหมายถึง กลุ่มฝูงชนที่บ้า คลั่ง (mob) คำนี้ตรงข้ามกับคำว่ากลุ่มคน (group) และมัก เป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกแบ่งแยก โดยพิจารณาจากสภาพและ สถานภาพทางสังคม 2. ทางสถิติ หมายถึงการรวมกัน
aggression (ความก้าวร้าว)	1. ในความหมายทั่วไป หมายถึง การกระทำที่ทำ หายเป็นศัตรู 2. ในรัฐศาสตร์ เป็นระดับการกระทำที่กว้าง เช่น พฤติกรรมต่อต้านด้านของหน่วยการเมือง 3. ในจิตวิทยา และจิตวิทยาสังคม เป็นพฤติกรรม ก้าวร้าวในส่วนของบุคคล

	<p>4. เป็นแนวคิดด้านหนึ่งของสมมติฐาน การคับข้องใจ-ความก้าวร้าว (frustration aggression) ซึ่งเน้นว่าพฤติกรรมก้าวร้าวมีผลมาจากความรู้สึกคับข้องใจแต่เดิม และความก้าวร้าวอาจแสดงออกได้โดยเปิดเผย ในรูปของการกระทำหรือคำพูดที่ตั้งใจทำร้ายสิ่งที่ทำให้เกิดความคับข้องใจ</p>
aging	<p>1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้มีอายุ หรือวัยสูงขึ้น</p> <p>2. การเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ</p> <p>3. จำนวนของผู้อยู่รอดในกลุ่มอายุต่าง ๆ</p>
agitation (การก่อกวน, การปั่นป่วน)	<p>พฤติกรรมของบุคคลซึ่งพยายามแย่งอิทธิพลโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบของสังคมพฤติกรรมของผู้ร่วมในขบวนการตั้งใจที่จะปลุกปั่นให้เกิดความคึกคักแค้นวุ่นวาย</p>
agnate (ญาติฝ่ายบิดา)	<p>เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวแบบชายที่สืบสายโลหิตจากทางบิดา ถือความสัมพันธ์ในครอบครัวญาติข้างพ่อเป็นเรื่องสำคัญ ตัวอย่างเช่น ในครอบครัวชาวจีนโบราณ ความผูกพันยึดเหนี่ยวในญาติข้างพ่อ</p>
agnosticism (ลัทธิไม่เชื่อในพระเจ้า)	<p>หลักการที่ไม่เชื่อในนรก หรือสวรรค์ เนื่องจากไม่มีหลักฐานที่จะสรุปได้</p>
agrarianism (ลัทธิชนบท)	<p>1. ค่านิยม แบบแผนพฤติกรรมของการดำเนินชีวิตการทำงานในชนบท</p> <p>2. ระบบค่านิยมและความสัมพันธ์ ซึ่งเน้นถึงการเกษตรกรรมเป็นเสมือนวิถีการดำเนินชีวิต</p>
agricultural ladder (บันไดเกษตรกรรม)	<p>1. ชั้นของสถานภาพของบุคคล และกลุ่มในการทำกิจกรรม สถานภาพสูงสุดคือการเป็นเจ้าของฟาร์ม ผู้เช่าที่ดินอยู่ระดับกลาง ระดับต่ำได้แก่พวกที่ลงแรง เพื่อให้เกิดผลผลิต หมายถึง ชาวนา ที่รับจ้างนั่นเอง</p>

ahimsa (อหิงสา)	<p>2. การเกี่ยวข้องกับการจรรยาบรรณในแนวคิด โดยเฉพาะในการปรับปรุงสถานภาพ โดยประสบความสำเร็จ</p> <p>การไม่เบียดเบียน เป็นภาษาสันสกฤต เป็นรูปแบบการต่อต้านหรือการต่อสู้ ที่ไม่นิยมการกระทำรุนแรง เป็นขบวนการทางสังคมของชาวอินเดีย ในสมัยของมหาตมะกานธี</p>
alcoholism (โรคพิษสุรา)	<p>สภาพของบุคคล ซึ่งดื่มสุราเป็นนิสัย ทำให้เกิดผลตามมาคือ สุขภาพร่างกายเสื่อม ควบคุมอารมณ์จิตใจไม่ได้ ขาดความรับผิดชอบ และจากอิทธิพลการกระทำผิดต่าง ๆ พบว่า สุราจะเป็นเครื่องข่มใจก่อนลงมือกระทำผิด มีเปอร์เซ็นต์สูงมาก</p>
algorithm	<p>วิธีการเฉพาะในคอมพิวเตอร์ เป็นกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาในแต่ละขั้น เป็นขั้นตอนเกี่ยวข้องกับทางคณิตศาสตร์</p>
alienation (ภาวะความห่างเหิน, ภาวะความออกหาก)	<p>หมายถึงสภาพที่แปลก และมีความห่างเหินกัน</p> <p>1. เกี่ยวข้องกับทางพฤติกรรมศาสตร์ใน 5 ประเด็นสำคัญ</p> <p>1.1 การสูญเสียอำนาจ (powerlessness) หมายถึงพฤติกรรมของบุคคลไม่เป็นไปตามคาดหวัง</p> <p>1.2 ปราศจากความหมาย (meaninglessness) เมื่อบุคคลไม่เข้าใจว่าเขาควรเชื่อ จะเข้าใจมาตรฐาน จะตัดสินใจปัญหาอย่างไร พฤติกรรมนั้นจะปราศจากความหมายได้</p> <p>1.3 ปราศจากบรรทัดฐาน (normlessness) เมื่อบรรทัดฐานที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลได้เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่เขาคาดว่าจะเกิดขึ้น คือพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับหรือการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่จะเกิดขึ้น</p>

1.4 การอยู่โดดเดี่ยว (isolation) หมายถึงกลุ่มที่ได้รับผลรางวัลตอบแทนต่ำกว่าระดับที่เชื่อว่าจะได้รับจากสังคม

1.5 ความห่างเหิน (self-estrangement) หมายถึงการขาดความสามารถของบุคคลที่จะไขว่คว้าหาผลตอบแทน

ในบางครั้งอาจใช้คำว่า อโนมี (anomie) แทนได้ ซึ่งหมายถึงการไร้บรรทัดฐาน (normlessness) เมื่อบรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคม ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมบุคคลในสังคมได้

2. บางครั้งใช้ในความหมายของความห่างเหินของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะในวรรณคดีรุ่นก่อน ๆ

ในข้อเขียนของมาร์กซ์ (Marx) เป็นเงื่อนไขของผู้ทำงานในสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งสมาชิกของชนชั้นปกครองควบคุมการผลิตและกดขี่ผู้ทำงานเหมือนสิ่งของซื้อขายได้ ไม่มีสิทธิ ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือความพอใจต่อผลผลิต สภาพการทำงาน

alimony

(เงินเลี้ยงดูคู่สมรสที่แยกหรือหย่าขาดจากกัน)

เงินค่าเลี้ยงดูภรรยาที่หย่าร้างจากสามี เช่น ผลจากการหย่าร้าง ตามกฎหมาย สามีจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับภรรยาตามที่ศาลกำหนดหรือมีการตกลงกัน

allegiance

(ความจงรักภักดี)

เป็นบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งบุคคลมีความรู้สึกผูกพันก่อให้เกิดความจงรักภักดี และสามารถกระทำการใด ๆ เพื่อกลุ่ม เพื่อประเทศชาติ หรือเพื่อกลุ่มย่อยของตน

alliance

(ความผูกพัน, ความเกี่ยวข้อง)

รูปแบบของกลุ่มสังคมซึ่งผูกพันโดยมีข้อตกลงซึ่งกันและกัน

alpha error

ในสถิติ การไม่ยอมรับในสมมติฐานที่เป็นความจริง ตรงข้ามกับ beta error

ดู significance level

alter	ในทฤษฎีการกระทำทางสังคม ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสังสรรค์หรือคบหาสมาคมกัน หรือตัวผู้กระทำ (actor) จะเป็น object ของตัว ego อีกทีหนึ่ง ego ในความหมายนี้เป็นการอ้างอิงขั้นแรกสำหรับตัวผู้สังเกต ซึ่งเป็นการเข้าไปสู่ object สำหรับตัวผู้แสดงนั่นเอง
altruism (การเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น)	ออกัสต์ คองท์ (Auguste Comte) ให้ความหมายว่าเป็น <ol style="list-style-type: none"> 1. การสงเคราะห์ผู้อื่น 2. พฤติกรรมที่กระตุ้นโดยเหตุการณ์ต่าง ๆ 3. หลักจริยธรรมซึ่งเน้นในทางดี เช่น สาธารณประโยชน์ที่บุคคลได้แสดงออก หรือได้กระทำ จะทำให้นึกถึงประโยชน์ส่วนตนน้อยที่สุด โดยอุทิศตนให้กับบุคคลอื่น และเสียสละให้กับสังคม เช่น การฆ่าตัวตายแบบ กามิกาเซ่ เป็นต้น
altruistic suicide	ดู suicide
amalgamation (การผสมเข้าด้วยกัน)	กระบวนการหรือผลของการผสมผสานของส่วนต่างที่แยกจากกันเป็นหน่วย เป็นกระบวนการทางชีววิทยา และผลของสรีรวิทยา เช่น มีการผสมผสานกันระหว่างผิวโดยการสมรส เช่น คนผิวขาวและผิวดำแต่งงานกัน บุตรที่เกิดมาเรียกว่า Mulatto อาจใช้ในความหมาย assimilation และ Syncretism ได้ แต่ปกติ assimilation จะใช้ในความหมายการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มิใช่ทางชีวะ และถ้าปราศจากการผสมผสานกัน การผสมกลมกลืนจะไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้กลุ่มจะมีความแตกต่างกันมากขึ้น
ambilateral (descent)	หมายถึงการสืบสายโลหิต สืบสกุล เป็นศัพท์ในเรื่องเครือญาติเป็นระบบซึ่งสมาชิกในสังคมปฏิบัติกันในเรื่องสืบสกุล โดยอาจถือสกุลข้างบิดา หรือมารดา เป็นสิ่งที่สังคมกำหนดไว้

ambiversion

ศัพท์ทางจิตวิทยา หมายถึงแนวโน้มของบุคคลที่จะ
ละทิ้งสิ่งสนใจภายนอก และภายในตัวบุคคล

amentia

จิตเสื่อม จิตบกพร่อง

(อะเมนเชีย)

American creed

(ลัทธินิยมชาวอเมริกัน)

เป็นเรื่องความเท่าเทียมกันในวัฒนธรรมชาวอเมริกัน
ซึ่งต่างจากวัฒนธรรมอื่นโดยเฉพาะ เช่น ความคิดเกี่ยวกับ
พลเมืองที่ไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพทางสังคม
กำเนิดของเชื้อชาติ สิ่งเหล่านี้จะเท่าเทียมกันโดยคำนึงถึง
เงื่อนไขหลักประกันในชีวิต ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

American dilemma

(ความรู้สึกละอายของชาว
อเมริกัน)

ไมร์เดิล (G. Myrdal) และเพื่อนร่วมงานได้ตั้งแนว
ความคิดเกี่ยวกับอเมริกันผิวขาวยอมรับความเท่าเทียมกันใน
มนุษย์ และความแตกต่างในผิวคำ ฉะนั้น จึงทนต่อความ
รู้สึกละอายเนื่องจากความแตกต่างในรูปแบบของวัฒนธรรม
ทั้งสอง

American dream

(ความฝันของชาวอเมริกัน)

การเปลี่ยนแปลงในสถานภาพ ตำแหน่งในสังคมซึ่ง
เปิดโอกาสให้ชาวอเมริกันผู้มีความมานะพยายาม เช่น จาก
คำสอนของเพียวริตัน (Puritan) ที่ได้กล่าวถึงเรื่องที่เน้นใน
การทำงาน เช่นทำงานหนัก ซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ และมีค่า
พึงเพบ เช่น "Poor boy makes good", "rags to riches",
"from log cabin to White House"

American Indian

(อินเดียนอเมริกัน)

ชนพื้นเมืองในอเมริกา ในปัจจุบันถูกจำกัดอยู่เฉพาะ
ถิ่นที่มีนิคม (reservation) เป็นแห่ง ๆ ในหลายรัฐ
ของอเมริกา โดยเฉพาะในที่ราบแถบตะวันตกกลาง (Mid-
West) เช่น เซาท์ดาโกต้า ไอโอวา มินนิโซตา เป็นต้น

Americanism (ลัทธิความเชื่อแบบอเมริกัน)	ความคิดของอเมริกันซึ่งผูกพันอยู่ในวัฒนธรรมของคน ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความเชื่อในรูปแบบการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น การเคารพสิทธิเสรีภาพ ส่วนบุคคล ความยุติธรรม ความเสมอภาค และการรับผิดชอบ ต่อตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สร้างความเจริญก้าวหน้าสู่ ประเทศ
Americanization (การกลายเป็นอเมริกัน)	หมายถึงกระบวนการผสมกลมกลืนในเชื้อชาติ ซึ่ง ผู้อพยพเข้ามาอยู่ในสหรัฐได้ปรับปรุง ขอมรับและแสดงตน ให้สอดคล้องในวัฒนธรรมนั้น
amity (ลัทธิฝ่ายพี่สาว หรือน้อง- สาวของบิดา)	ดู pluralism ระบบความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน ใช้ในความสัมพันธ์ ระหว่างมานุษยวิทยา สังคมวิทยา วัฒนธรรม ใน 2 ความ หมายถึง <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสัมพันธ์พิเศษในบางสังคมระหว่าง ผู้หญิง กับพี่สาว น้องสาว ช้างบิดา 2. อานาจพิเศษ สิทธิ และความรับผิดชอบ ซึ่ง ผู้หญิงในบางสังคมสัมพันธ์กับบุตรของพี่ชาย น้องชาย
amoral (ขาดความรู้สึกละอาย)	ในสังคมตะวันตกสมัยใหม่ให้ความหมายถึงลักษณะ บุคคลที่ <ol style="list-style-type: none"> 1. อยู่นอกกรอบทางศีลธรรม หรือผู้ที่ไร้ศีล ธรรม 2. ไม่สามารถจะเห็นความหมายที่สำคัญของศีล ธรรม 3. ผู้ที่วันนี้ไม่เห็นความสำคัญพื้นฐานทางศีลธรรม ตัวอย่างได้แก่ พวกวิกิลจิด ปัญญาอ่อน

analog computer

ข้อมูลที่น่ามาใช้แก้ปัญหาโดยการแปลจำนวนให้เป็น
ตัวแปรที่เห็นได้เปรียบเทียบกับ ความยาวหรือจำนวน
ของกระแสไฟที่อัด ซึ่งปัจจุบัน หมายถึงเครื่องกลไฟฟ้า แม้
ว่า slider rule อาจจะคล้ายกับคอมพิวเตอร์อย่างง่าย ตรง
ข้ามกับ digital computer

ดู programming

analysand

ปรากฏการณ์ที่ศึกษาในจิตวิทยา โดยเฉพาะนัก
จิตวิทยาคลินิก ที่รับทำการรักษาทางจิตวิเคราะห์ โดยใช้วิธี
การรักษาแบบของฟรอยด์

analysis of covariance

(การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม)

กระบวนการการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

1. การวัดช่วง (interval scales) 2 หรือมากกว่า

2. จำนวนของการจัดลำดับ (nominal scales) หรือ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรวมการวิเคราะห์ความผันแปร
(variance) และวิเคราะห์สหสัมพันธ์

analysis of variance

(การวิเคราะห์ความผันแปร)

โดยทั่วไปหมายถึง จำนวนหนึ่งของ parametric test
ที่ใช้ความผันแปรสร้างไว้ดูว่าความสัมพันธ์มีในระหว่างตัว
แปร 2 หรือมากกว่าหรือไม่ วิธีการซึ่งสร้างขึ้นมา คือ
expost matching เพราะในการทดลองทำให้ปรับคะแนนสุด
ท้ายที่จะเอาผลความแตกต่างเริ่มแรกออกไป เพื่อเลือก
nonparametric

ดู Kruskal - Wallis test และ T - test

anarchy

(อนาธิปไตย)

การขาดความสำคัญและประสิทธิภาพในองค์การ
ทางสังคม โดยเฉพาะในระบบการปกครอง ที่เกิดความ
สับสน บ้านเมืองไม่มีกฎหมายรัฐใช้วิธีการกดขี่ และบังคับ

androcracy

(บุรุษธิปไตย)

สภาพสังคมซึ่งบุคคลถูกครอบงำทางด้านกายภาพ
และสังคม ปกติใช้อำนาจสังคมไม่รู้หนังสือ ที่เชื่อว่าเพศชาย
มีความยิ่งใหญ่เหนือ เพศหญิง และเน้นการใช้กำลัง

animatism

ความเชื่อในปรากฏการณ์ทางกายภาพที่มีอยู่ในพลังของสิ่งที่ไม่มีความคิด บ่อยครั้งเรียกว่า “มานา” (mana) ที่ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิต บางโอกาสใช้เหมือนกับ ลัทธิการเชื่อถือวิญญาณ (animism) แต่ปกติแล้วแตกต่างกัน เพราะ animism จะเน้นถึงสปีริตที่เป็นบุคคล คือมีความคิด

anomic suicide

ดู suicide

animism

(ลัทธิบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์, ลัทธิ เชื่อถือวิญญาณ)

ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ เติลลิม โกเศศ แบ่งไว้เป็น 4 ประเภท

1. hero วีรบุรุษ
2. demon เจตภูต
3. nature วิญญาณในธรรมชาติ
4. ancestor worship การบูชาบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

anomic

(อะโนมี)

1. สภาพสังคมที่พฤติกรรมของบุคคลเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานที่ควบคุมกลุ่ม

2. สภาพความไร้ระเบียบของบุคคล ซึ่งสังเกตได้จากการที่บุคคลมีความรู้สึกที่ถูกแยกจากบรรทัดฐาน สังคมของตน (alienation)

3. ความสับสนที่เกิดขึ้นแก่บุคคล และกลุ่มในบรรทัดฐานของสังคม เมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ

และส่วนมากจะใช้ตามศัพท์ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่เคารพกฎหมาย

anonymity

(การปิดบัง)

ศัพท์ทางสังคมวิทยา เน้นถึงชีวิตของคนเมืองที่มีพื้นฐานทางสังคมแตกต่างกัน มีการเคลื่อนย้ายอยู่เสมอ และมีความไม่รู้จักกัน

antagonistic cooperation

กระบวนการสังคม ซึ่งบุคคล หรือกลุ่มทำงานร่วมกัน หรือการสมาคม เพื่อวัตถุประสงค์ที่บุคคลเข้าร่วมงานจะได้รับผลสำเร็จ

antecedent variable (ตัวแปรที่เกิดขึ้นก่อน)	ในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ชนิด ซึ่งมีทั้งตัวแปรอิสระ และไม่อิสระ และตัวแปรที่สาม ซึ่งปรากฏขึ้นและสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสองตอนแรก ซึ่งจะอธิบายลักษณะแสดงความเป็นไปได้ของสิ่งที่ปรากฏ ตรงข้ามกับ intervening variable ซึ่งปรากฏเป็นผลจากตัวแปรอิสระ
anthropocentrism (คติถือมนุษย์เป็นเกณฑ์)	ใช้ใน 2 ความหมายที่แตกต่างกัน ความหมายแรกคือ <ol style="list-style-type: none"> 1. คำนึงถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่สัมพันธ์กับมนุษย์ 2. คำนึงถึงมนุษย์เป็นเสมือนความสำคัญสูงสุดในสากล ความหมายที่สองคือ ปรากฏการณ์อันไม่ใช่มนุษย์ เปรียบเทียบกับส่วนที่เป็นมนุษย์
anthropogeography (มานุษยภูมิศาสตร์)	มานุษยวิทยาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์ แตกต่างจาก ethnogeography ซึ่งสนใจในความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์จากสภาพภูมิศาสตร์
anthropography	สาขาของมานุษยวิทยา เกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่มซึ่งมีพื้นฐานมาจากความแตกต่างของสภาพกายภาพ (สภาพสรีระที่ปรากฏ) ภาษา และวิธีการดำเนินชีวิต แตกต่างจากมานุษยภูมิศาสตร์ (anthropogeography)
anthropology (มานุษยวิทยา)	ความรู้ทั่วไปซึ่งผู้ค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ และผลงานของเขา แบ่งมานุษยวิทยา เป็น 2 สาขา <ol style="list-style-type: none"> 1. มานุษยวิทยากายภาพ (physical anthropology) ศึกษาสรีระของมนุษย์ทั้งหมด ตั้งแต่กำเนิด วิวัฒนาการและสภาพทั่วไป เช่น โครงร่างของกระดูกที่วิวัฒนาการในยุคต่าง ๆ

2. มานุษยวิทยาวัฒนธรรมหรือสังคม (cultural anthropology or social anthropology) ศึกษาสังคมและวัฒนธรรมมนุษย์ในแง่ต่าง ๆ เช่น การศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่าต่าง ๆ

anthropometry

(มานุษยมิติ)

มานุษยวิทยากายภาพสนใจถึง การวัดขนาดโครง

ร่างของมนุษย์ และส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์

anthropomorphism

(มานุษยรูปนิยม)

ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับศาสนา ที่ว่าสิ่งนอก

เหนือธรรมชาติ พระเจ้า สิ่งเคารพสักการะ มีลักษณะเป็นมนุษย์

ดู anthropocentrism

anthropophagy

(การกินเนื้อมนุษย์)

ในนิวกินี สังคมของชาวปามีการอบรมให้เป็นที่ยอมรับในเรื่องการกินเนื้อมนุษย์ คำ anthropophagy นี้มักจะใช้ในความหมายเดียวกับ cannibalism

anticipatory socialization

แนวโน้มของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะสูงขึ้นโดยมีการเรียนรู้ค่านิยมแบบแผนบรรทัดฐานซึ่งบุคคลปรารถนาจะเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย

anticlericalism

ขบวนการทางสังคมที่มีจุดประสงค์ที่จะขัดขวาง เป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนา โดยเฉพาะอย่างเช่นพวกโรมันคาทอลิก

anti-Semitism

(ลัทธิต่อต้านยิว)

การต่อต้านยิว การกีดกันในการได้โอกาสต่างของชาวยิว คำ anti-Semitism ก่อให้เกิดมีความสนใจในจุดกำเนิดของชาวยิว หรือ บรรดาชาวยิวที่จะแสดงตนว่าเป็น “เชื้อชาติ” หนึ่ง และดังนั้นจึงทำให้เกิดการใช้ในความรู้สึกด้านอคติทางเชื้อชาติต่อต้านพวกยิว

anxiety

(ความกระวนกระวาย)

ปฏิกิริยาความกลัวต่าง ๆ ซึ่งบุคคลเคยมีประสบการณ์และทำให้เกิดความสับสน

apartheid (ลัทธิการแบ่งแยก)	เป็นศัพท์ของพวกอัฟริกัน หมายถึงนโยบายการแบ่งแยกกลุ่มเชื้อชาติ โดยเฉพาะพวกผิวดำ กับพวกผิวขาว การแบ่งแยกผิวในระบบ apartheid มีในประเทศอัฟริกาใต้ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างมาก เช่น มีการแบ่งย่าน แบ่งกิจกรรม โดยเฉพาะของแต่ละพวก
Apollonian (อะพอลโลเนียน)	นิทเช่ (F.Nietzsche) และรูธ เบเนดิกซ์ (R. Benedict) ได้นำมาใช้อธิบายระบบสังคม วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม การควบคุม การรวมกัน ความรู้ และสิ่งนอกเหนือธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานในการแข่งขัน (sanction)
apostasy	การล้มเลิกความไว้วางใจในขบวนการทางสังคม
applied sociology (สังคมวิทยาประยุกต์)	การนำความรู้ทางสังคมวิทยาไปใช้ศึกษาเรื่องต่าง ๆ เช่น นำไปใช้ในวงการอุตสาหกรรม ในการแพทย์ การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการวางนโยบาย แก้ไขเพิ่มสวัสดิการทางสังคม
arbitration	การปรองดอง วิธีการลดความขัดแย้ง ซึ่งขัดขวางบุคคล หรือกลุ่มให้มีความสัมพันธ์กัน แตกต่างกัน conciliation, mediation
archaeology (โบราณคดี)	จัดอยู่ในมานุษยวิทยาสังคมวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับการศึกษาชีวิตมนุษย์ในอดีต โดยเฉพาะก่อนยุคประวัติศาสตร์ ซึ่งหลักฐานต่าง ๆ สามารถอธิบายถึงความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมได้
area probability sampling	ในวิธีการวิจัยซึ่งเลือกพื้นที่ย่อย ๆ จากพื้นที่ใหญ่ ๆ โดยการสุ่มหรือจัดลำดับชั้น ที่มีอยู่ในพื้นที่ย่อยนั้น เช่น กลุ่มจำนวนประชากรหนึ่ง จะแสดงให้เห็นจำนวนประชากรในพื้นที่ใหญ่ ดังนี้เราเรียกว่า area probability sampling

เพราะเมื่อใช้ถูกต้องแล้ว ในแต่ละพื้นที่ย่อยของพื้นที่ใหญ่จะมีจำนวนประชากรเท่า ๆ กัน เป็นรูปแบบสำคัญของ cluster sampling หรือการสุ่มตัวอย่างเป็นกระจุก

argot

(อาร์โกต์)

เป็นศัพท์แสลงใช้เฉพาะกลุ่มสมาชิกที่มีความเป็นแบบทางสังคม เช่น ในกลุ่มแก๊งเยาวชนที่กระทำผิด หรือชนเผ่า จะมีคำเฉพาะที่ใช้แล้ว สื่อความหมายเป็นที่เข้าใจในกลุ่มของคน เช่นคำว่า bread จะหมายถึง เงิน หรือคำว่า pot หมายถึงกัญชา เป็นต้น ซึ่งถ้าเป็นคนกลุ่มอื่นจะไม่เข้าใจในความหมายที่ใช้เฉพาะในกลุ่มดังกล่าวนี้

aristocracy

(อภิชนาธิปไตย)

1. กลุ่มผู้มีเกียรติยศ สืบทอดตามประเพณี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่เหนือกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในสังคม
2. ทฤษฎีที่กล่าวถึงรัฐบาลที่ดีจะมีสมาชิกมาจากกลุ่มปัญญาชน

array

(ลำดับ)

เป็นอนุกรมตามลำดับของแถวที่แบ่งเป็นพวก ๆ หนึ่งอยู่เหนืออีกพวกหนึ่ง ซึ่งจะแบ่งประเภทหรือใช้ข้อมูลเป็นคู่คี่ รวมเป็นกลุ่มและแสดงในระเบียบของขนาด (magnitude) หรือทั้งสูงขึ้นและต่ำลง

artifact

(สิ่งประดิษฐ์)

หลักฐานที่เป็นวัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการที่มนุษย์คิดสร้างขึ้น เช่น หม้อ หวี มีด

artisan

(ช่างฝีมือ)

โดยเฉพาะในสังคมเกษตรกรรมซึ่งผูกพันกับการผลิตเฉพาะอย่าง การมีเกียรติกับรายได้ที่ได้รับจึงมักจะเหลื่อมล้ำกัน โดยทั่วไปเป็นผู้ที่ด้อย เช่น พวกชาวนา

Aryanism

(ลัทธิอารยัน)

เป็นหลักการซึ่งสมาชิกของเชื้อชาติอารยัน ได้ตั้งสมมติฐานไว้ โดยเฉพาะพวก คนผิวขาวเชื้อชาติ คิวคอน และนอร์ดิค มีความสามารถเหนือว่า จึงเชื่อกันว่าเป็นเชื้อชาติที่มีอารยะ และสูงกว่าเชื้อชาติอื่น ๆ

asceticism	บทบัญญัติที่ปฏิเสธถึงความรู้สึกยินดีเป็นความสำคัญ ปฏิเสธเรื่องศาสนา ผู้ที่นิยมในหลักการนี้ ได้แก่ โขคี และ นักพรต เป็นต้น
ascribed role	ดู role
ascribed status	ดู status
ascription	กระบวนการซึ่งบุคคลได้รับหรือถูกควบคุมเนื่องจาก การเกิด ทำให้กำหนดถึงสถานภาพ ของบุคคลนั้น
assimilation (การกลืนกลาย, การผสม กลมกลืน)	เป็นกระบวนการซึ่งสมาชิกของกลุ่มในสังคมปรับ ตนเองให้เข้ากับกลุ่มใหญ่ โดยรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของ ชนกลุ่มใหญ่มาใช้ปฏิบัติ รวมทั้งมีการกลมกลืนทางเชื้อชาติ เช่น ผู้อพยพถูกกลืนเมื่อย้ายเข้าไปอยู่ในประเทศอื่น ๆ
association (การสังสรรค์, สมาคม)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับความสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน 2. พฤติกรรมที่บุคคลเข้าไปสัมพันธ์กับผู้อื่น 3. กลุ่มของบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมร่วมกัน 4. กลุ่มผลประโยชน์
associational society (secular society) (สังคมโลกวิสัย)	ลักษณะสังคมอุตสาหกรรมที่มีการขยายเมืองมีการ แบ่งงาน มีบทบาทพิเศษ ความสัมพันธ์ของกลุ่มเป็นแบบ ทฤษฎี การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่คำนึงถึง ประเพณีแตกต่างจาก sacred society ที่ยึดถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประเพณีเป็นหลัก
atheism (ลัทธิอเทวนิยม)	บทบัญญัติที่ว่าด้วยพระเจ้าไม่มีตัวตนแต่เชื่อในเหตุ ผล และตามความเป็นจริง แตกต่างจาก agnosticism ซึ่งเป็น ปรัชญาที่ว่าด้วยหลักฐานอันไม่เพียงพอที่จะสรุปว่าพระเจ้ามี จริงหรือไม่

atomism

(คตินิยมปรมาณู, ลัทธิอะตอม)

โดยทั่วไปหมายถึงการศึกษาข้อมูล การจัดระเบียบ
ทางทฤษฎีซึ่งไม่ปรากฏเป็นที่รู้จักกัน ในทางสังคมศาสตร์ มี
ความเชื่อว่าเหตุการณ์ของกลุ่มใหญ่ จะอธิบายได้ดีที่สุดใน
รูปของหน่วยย่อย ด้วยเหตุนี้สังคมจึงมีความหมายถึงส่วน
รวมกันเข้าของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งเป็นหน่วยย่อยของสังคม
ดู reductionism

โดยลัทธิอะตอมนี้ถ้าศึกษาปัญหาสังคม จึงทำให้เข้าใจว่าปัญหาสังคมนี้จะมาจากส่วนย่อยต่าง ๆ ซึ่งแต่ละส่วนมีความแตกต่างกัน จำเป็นต้องศึกษารายละเอียดในแต่ละส่วนนี้

attitudes

(ทัศนคติ)

ความพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก
เมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์หนึ่ง

นักสังคมวิทยาเห็นว่า “ทัศนคติ” มีส่วนสัมพันธ์กับ
ค่านิยมของสังคมในขณะที่จิตวิทยาเน้นความสัมพันธ์
ระหว่างทัศนคติ และประเด็นอื่นที่เป็นบุคลิกลักษณะของบุคคล
นั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งนักสังคมวิทยา เน้นความสัมพันธ์
ระหว่าง “ทัศนคติ” และปัจจัยภายนอกที่เข้ามากระทบต่อ
ทัศนคติส่วน นักจิตวิทยาเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง
“ทัศนคติ” และปัจจัยภายในตัวบุคคลที่เข้ามีส่วนเกี่ยวข้อง

แตกต่างจากเหตุจูงใจ (motive) ซึ่งจะมีความไม่แน่นอน และมีลักษณะรวมกว้าง ๆ

แตกต่างจากความเชื่อ (belief) ซึ่งหมายถึงการ
แสดงออกในการกระทำ และไม่รวมรูปแบบของการ
ประเมินค่ารับหรือปฏิเสธ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดทัศนคติขึ้น

attribute

ในทางสถิติเป็นองค์ประกอบทางด้านคุณภาพของ
ประชากรตัวอย่าง เช่น กลุ่มตามเพศ แตกต่างจากตัวแปรใน

ลักษณะที่ตัวแปร หมายถึงปริมาณของประชากร แต่ในความหมายของสังคมศาสตร์ คำ attribute ใช้ในความหมายกว้าง ๆ และบ่อย ๆ เหมือนกับ variable

ดู contingency table, scaling

auburn system

(ระบบของออเบอร์น)

วิธีการคุมขัง ซึ่งเกิดในสถานคุมขังในรัฐ New York ค.ศ. 1820 ที่ Auburn ซึ่งนักโทษจะทำงานร่วมกันในเวลากลางวัน และแยกแต่ละบุคคลอยู่ในเวลากลางคืน ห้ามพูดคุยติดต่อกันระหว่างนักโทษตลอดเวลา ตรงข้ามกับ Pennsylvania system

audience

(ผู้ดู)

1. กลุ่มบุคคลผู้ซึ่งผูกพันติดต่อกันโดยตรง
2. ความตั้งใจเพื่อเข้ามาร่วมปรากฏการณ์เดียวกัน

ดู crowd, mass, public, social circle

August Comte

ดู Comte, August

authoritarian

(ที่มีสิทธิอำนาจ)

เป็นการตกลงในหลักการว่า “อำนาจที่จะเป็น” ควรจะเชื่อฟังความเป็นไปที่ถูกต้องตามกฎหมายของอำนาจนั้น ๆ เช่นเกี่ยวกับการบริหาร การตัดสินใจตามอำเภอใจ ซึ่งจะต้องมีผู้นำลักษณะบุคลิกภาพที่เหนือ และรุนแรงกับผู้ที่ด้อยกว่า

authoritarian personality

(บุคลิกภาพแบบมีสิทธิอำนาจ)

อดอร์โน (T. Adorno) และเพื่อนร่วมงาน ได้กล่าวถึงรูปแบบของบุคคลผู้ซึ่งต่อต้านระบบประชาธิปไตย มักจะเป็นผู้เชื่อนิยมประเพณี และค่อนข้างชาตินิยม มีการลงโทษผู้ที่ด้อยกว่า ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร ที่บิดา มารดามักใช้การบังคับ และความรุนแรง เป็นต้น

authority

(สิทธิอำนาจ)

1. รูปแบบของอำนาจในตำแหน่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ความรู้สึก หรือความนับถือ อำนาจนี้จึงหมายถึงความสามารถของบุคคลที่มีเจตนาจะให้ผู้อื่นเชื่อฟัง

	<p>2. บุคคลต่าง ๆ หรือกลุ่มที่มีอำนาจคล้าย ๆ กับอิทธิพล แต่อิทธิพลจะเกี่ยวข้องกับทางความถูกต้องของกฎหมาย หรือเป็นทางการน้อยกว่า</p>
autism (ความคิดล่องลอย)	<p>ในจิตวิทยาสังคม รูปศัพท์ที่ فروยด์ ได้คิดขึ้น ใช้อธิบายรูปแบบของความเป็นส่วนตัว ความคิดที่ไม่มีการสื่อสารใช้อธิบายสภาพทางอารมณ์ซึ่งบุคคลเข้าไปผูกพันเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก ไม่สัมพันธ์กับความเป็นจริงที่ปรากฏ</p>
autocracy (อัคราธิปไตย)	<p>ในสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะกล่าวถึงอำนาจของบุคคลที่มีเหนือผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นอำนาจอันไม่ชอบธรรม ไม่ผูกพันกับประเพณี หรือกฎหมาย ที่ใช้ในการตัดสินใจ หรือการกระทำ ใช้เช่นเดียวกับ absolutism</p>
autokinetic effect	<p>ความเคลื่อนไหวโดยเฉพาะแสงที่ปรากฏเป็นจุดในห้องมืด ปรากฏการณ์นี้ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติต่าง ๆ และผลของการปฏิสัมพันธ์</p>
automation	<p>เครื่องกลเครื่องจักร ที่ใช้ทดแทนแรงคน</p>
autonomy (ภาวะอิสระ)	<p>ความเป็นอิสระ ในจิตวิทยาสังคม หมายถึง บุคลิกภาพ ซึ่งบุคคลยอมรับเชื่อมั่นในตนเอง</p>
average (ค่าเฉลี่ย)	<p>พรรณานี้แนวโน้มความเป็นกลาง โดยเฉพาะในข้อมูล que แสดงจำนวน</p>
avoidance relationship (ความสัมพันธ์แบบหลีกเลี่ยง)	<p>ความผูกพันของเครือญาติซึ่งกำหนดข้อห้ามการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในหมู่วงศ์ญาติเฉพาะ</p>
avunculate (ลัทธิฝ่ายพี่ชาย หรือน้องชายของมารดา)	<p>ใช้ในความหมายสัมพันธ์กัน 2 ลักษณะ โดยเฉพาะในมานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บรรทัดฐานซึ่งในบางสังคมแบ่งเฉพาะว่าผู้ชายแสดงบทบาทการเป็นบิดาต่อบุตรชายของพี่สาว น้องสาวของตน

2. อำนาจพิเศษ และสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบ
ชอบของผู้ชายบางสังคมที่สัมพันธ์กับบุตรชายของพี่สาว
น้องสาวของตน

ดู amitate

avunculocal

(ที่อยู่อาศัยฝ่ายลุง หรือน้า)

บรรทัดฐานที่วางไว้และ/หรือความสัมพันธ์ที่ดี
ปฏิบัติว่าคู่สมรสใหม่ต้องอาศัยอยู่กับลุง หรือน้าข้างแม่ ของ
ฝ่ายชาย

axiom

ดู postulate